

ישראל תתבקש בקרוב להצטרף לאמנה שנועדה לאפשר ל-WHO שלטון גלובלי במקרה של מגיפה. בוועדת הבריאות לא שמעו על כך

אמנת החירום נועדה לאפשר לארגון הבריאות העולמי לתפוס פיקוד וליישם מדיניות גלובלית במקרה של מגיפה עולמית, והיא צפויה לעלות לדיון בשבוע הבא, בהשתתפות נציגים ישראלים. למרות זאת, מתברר שבועדת הבריאות לא שמעו על כך. עמדת משרד הבריאות, הממשלה והכנסת לא פורסמה עד כה לציבור הרחב.

בימים הקרובים תתבקש מדינת ישראל להצטרף לאמנה חדשה שיזם האו"ם באמצעות ארגון העולמי, שנועדה לאפשר לארגון הבריאות העולמי לתפוס פיקוד וליישם מדיניות גלובלית שתיקבע על ידו במקרה של מגיפה עולמית או חשש למגיפה. אמנת החירום מהווה עדכון לתקנות הבריאות הבינלאומית (2005), וצפויה לעלות לדיון ואו להצבעה בכינוס של הארגון בין התאריכים 22-28 במאי 2022. במידה שתאושר, היא תחייב את כל המדינות החתומות עליה, ותהפוך למעשה את ארגון הבריאות העולמי לגוף החזק ביותר בעולם. זאת, מאחר שהוא יהיה הגורם הבלעדי שיחליט מתי להכריז על מגיפה או מצב חירום, והוא זה שיחליט על הצעדים הנחוצים להתמודדות, מעבר לכל ממשלה מקומית, וגם על הסנקציות שיינקטו נגד מדינות שלא יצייתו לדרישות.

אלא שמתברר שלמרות שמדובר במהלך כה קריטי, ושנציגים ישראלים מתעתדים להשתתף בדיון, בוועדת הבריאות של הכנסת לא שמעו כלל על האמנה ואינם מכירים את תכליתה, את מועד חתימתה ואת השלכותיה. גם עמדת משרד הבריאות, הממשלה והכנסת איננה מפורסמת לציבור הרחב.

עו"ד יוסי ביטון נפגש השבוע עם יו"ר ועדת הבריאות עידית סילמן, והעביר לה פנייה דחופה מטעם החזית המקצועית לאתיקה בישראל, ובה קריאה לקיים מפגש דחוף ודיון פומבי על ההחלטה בשיתוף הציבור וגורמי מקצוע רלוונטיים, בטרם החתימה על האמנה.

"לחתימה על האמנה עלולות להיות השלכות מרחיקות לכת, עד כדי כך שהיא תוביל לאובדן סוברניות מקומית", אומר עו"ד ביטון. "ניתן ללמוד על כך מטייטת ההצעה של ארצות הברית לאמנה, שבה מוצע לעדכן את פרק תגובת המדינות, שקובע כי במידה שמדינה תסרב לקבל סיוע חיצוני, היא תיאלץ לספק לארגון הבריאות העולמי בתוך 48 שעות נימוק לדחייה, שאותו ישתף הארגון עם המדינות האחרות. יתירה מכך, בנוסף מוצע אף לאפשר כניסה של גורמי חוץ לשטחיה של המדינה החתומה על האמנה, כאשר שוב, במקרה של סירוב, המדינה תחויב לספק נימוק למניעת הגישה".

יתר על כן, במסגרת האמנה, המדינות החברות בה אף אמורות להקים "ועדת ציות". על פי טיוטת האמנה (פרק ד' סעיף 53), "המדינות החברות יקימו ועדת ציות שתהיה אחראית על: (א) התחשבות במידע שהוגש לה על ידי ארגון הבריאות העולמי והמדינות החברות הקשורות לעמידה בהתחייבויות לפי תקנות אלה; (ב) ניטור, ייעוץ ו/או הקלה על סיוע בנושאים הקשורים לעמידה במטרה לסייע למדינות שהן צדדים לעמוד בהתחייבויות לפי תקנות אלה; (ג) קידום ציות על ידי התייחסות לחששות שהעלו מדינות שהן צדדים לגבי יישום ועמידה בחובות לפי תקנות אלה.

"מהסעיפים האלה עולה למעשה דרישה לחסות תחת מדיניות כפייה", אומר עו"ד ביטון. "לכאורה מדובר בכפייה רכה, אך הדרישה להקמת ועדת ציות והאמצעים הנתונים בידיה, למעקב ולאכיפת הציות לתקנות הבריאות שהארגון יהיה זה שיקבע, ברורה מאוד".

המגיפה שמעולם לא הייתה

ארגון הבריאות העולמי (The World Health Organization) נוסד ב-7 באפריל 1948, כגוף מדיניות הבריאות של האו"ם, וקיבל את המשימה "לכוון ולתאם את התגובה העולמית למצבי חירום בריאותיים".

במהלך משבר הקורונה, הביעו רבים חשש שמשימתו של הארגון נפגעה ללא תקנה בשל הסתמכותו 'הרוחנית' על המדיניות הסינית, ומכך שהיה איטי לקרוא לחקירה מקיפה על מקורות הנגיף. זאת, לצד דברי השבח להחלת הסגרים בוואהן בתחילת 2020, אשר הפכו בתוך זמן קצר למדיניות כלל עולמית.

במכתב מינואר 2020 בירך ארגון הבריאות העולמי את סין וקרא למפלגה הקומוניסטית בסין, Chinese Communist Party (CCP), להגביר את אמצעי בריאות הציבור לבלמת ההתפרצות הנוכחית". מנהל ארגון הבריאות העולמי ד"ר תאודרוס אדהנוס גברה-יסוס, הדגיש את השבחים בציצו בחשבון הטוויטר של הארגון: "במובנים רבים, סין למעשה קובעת סטנדרט חדש של תגובת להתפרצות מגפות". "הדאגה הגדולה ביותר שלנו היא הפוטנציאל של הנגיף להתפשט למדינות עם מערכות בריאות חלשות יותר, שאינן מוכנות להתמודד עם הנגיף – קוביד-19".

"קשה להמעיט בסיכון הטמון באמנה, ובהנחלת רוחות ההשתלטות בידי מעטים", אומר עו"ד ביטון. "זאת, בפרט לאור העובדה שהארגון בבסיסו נסמך על תרומות ממדינות החברות בארגון וממיטיבים פרטיים. תקציבו של הארגון לשנים 2020–2021 עומד על 4.84 מיליארד דולר, כאשר מבין המיטיבים המרכזיים נמנות הקרן של ביל גייטס וברית החיסונים GAVI מיסודה של הקרן, המממנות יחדיו כ- 19% מתקציב הארגון – יותר מממשלת ארצות הברית המהווה כ- 15% מסך התרומות".

לאורך ההיסטוריה, ארגון הבריאות העולמי זכה לביקורת ואף לתביעות נוכח הכשלים הרבים וההתמודדויות הלקויות בבמהלך מגיפות ומשברים. האחרונה שבהן הייתה מגיפת שפעת החזירים שהוכרזה על ידי ארגון הבריאות העולמי ב-2009 – הכרזה שהוגדרה בהמשך כ"חרחור הפחדה במרחב הציבורי". המגיפה עצמה כונתה "המגיפה שמעולם לא הייתה".

לאור כל זאת, מבקש עו"ד ביטון בשם החזית לאתיקה מקצועית בישראל מח"כ סילמן לקיים דיון דחוף הפתוח לציבור אודות האמנה, משמעותה והשלכותיה, וכן לפרסם גילוי דעת, ואת עמדת ועדת הבריאות כלפי גורמי הכנסת, הממשלה ומשרד הבריאות, לדאוג לפרסום ציבורי ותקשורתי של הנושא, ולפעול לקבלת תגובה ו/או את עמדתה הרשמית של הממשלה ביחס להצטרפות לאמנה.

"אמנת חירום בעלת סמכויות כה רחבות מעלה אפוא חשש ממשי לסיכון משמעותי לריבונותה, לביטחונה ולקיומה הסוברני של מדינת ישראל", מזהיר עו"ד ביטון. "כניסתה של מדינת ישראל לאמנת מגיפה כביכול עוד בטרם נדונו ו/או נבחנו דרכי התנהלותו של הארגון בשנות מגיפת הקורונה ובכלל דברים נדונו ונבחנו דרכי התמודדותנו שלנו, תהיה בגדר חריגה מזכות הציבור למודעות, לדעה, לשיתוף, להסתכנות מרצון, והיא מהווה איום ישיר, וייתכן כי בלתי הפיך, על העצמאות של מדינת ישראל ועל ריבונותה ויכולתה להתמודד באופן עצמאי עם מצבי חירום ולקבוע את האמצעים להתמודדות עימם – בריאותיים, ביטחוניים וסביבתיים. עלינו להכיר ולהבין השלכות של חתימה בלתי מבוקרת על אמנת מגיפה כדן ולוודא כי התהליך ייעצר ו/או יועבר לדיון ציבורי מקדים ו/או יועבר לדיון והחלטת הכנסת ולכלל הקשורים בדבר – בין במישרין ובין בעקיפין".

נספח 1: תמצית ניתוח המסמך וסעיפיו בתיקוני האמנה החדשה

"חיזוק מוכנותו ותגובתו של ארגון הבריאות העולמי למצבי חירום בריאותיים באשר הם"

את ה'הצעה' הזו הגישה ארה"ב להנהלת הארגון בחודש ינואר האחרון לקראת הכינוס השנתי ה-75 של האסיפה הכללית בז'נבה בסוף החודש (מאי 2022) וכך העלתה ההצעה. **מצ"ב.**

א. **סעיף 5 – מעקב:** בסעיף זה מוצגת היכולת שכל מדינה צריכה לפתח והיקף תשתיות המעקב אחר הציבור אותן הם מעוניינים להקים, והדרך לחייב כל מדינה החברה בארגון להקים בשטחה. זאת ועוד בכדי לפתח את היכולת לזהות, להעריך, ליידיע ולדווח על אירועים בהתאם לתקנות והשיטה". למעשה, מעבר לכל המידע הרפואי שכל מדינה תהיה מחויבת להעביר, מוצגת חובה בביצוע תהליכים ואמצעים של בקרה ושליטה בכל שדות התעופה, המעברים היבשתיים, תשתיות המים והמזון בכל נקודה, תאי השירותים, הכשרת אנשי צוות מיוחדים לבקרה על כל אלו שידווחו להם ישירות ויקבלו מהם הנחיות איך לפעול. בנוסף, היכולת לעקוב אחר ציוד, מזוודות, מכולות, או אחר, ויכולת המעקב לזהות ו-לבודד 'חשודים' בהפצת מזהמים, מחלות ונדרשים לבידוד ("למעצר"). בנושא זה, מציינים במסמך, שמדינות שלא תהיה להן היכולת לבנות את כל מערכי המעקב האלו, יוכלו לקבל מהם את כל התקציבים הדרושים להקמת המערכים שהם דורשים.

ב. **סעיף 6 – דיווח:** מתייחס למעגלי הדיווח בין המדינות או 'מקור האירוע' לבין יתר העולם - כשכל המידע עובר דרכם כמובן. הסעיף הרגיל, לפני ה'תיקונים' הוא כבר משמעותי מאוד אשר העיקר ביניהם הוא תוספת דרישה רשמית לרשת דיווח ופיקוח באמצעות שליטה בכמה ארגונים נוספים לרבות: "ארגון המזון והחקלאות העולמי" (FAO), "הארגון הבינלאומי לבריאות בעלי החיים (OIE)", "תוכנית הסביבה של האו"ם (UNEP)", או אחרים רלוונטיים. בנוסף ל-"סוכנות האנרגיה האטומית הבינלאומית (IAEA).

ג. **פרטים 'גנטיים':** בנוסף, באופן ייחודי לתקופה ישנו תיקון נוסף בנושא תוספת לרשימת הדברים שהם דורשים לקבל עליהם דיווח מפורט במקרה של 'אירוע', וזאת במינוח: פרטים 'גנטיים' המדויקים של המקרה / האירוע (Genetic Sequence).

ד. **סעיף 9 - דיווחים 'נוספים':** עיקרו של התיקון לסעיף הוא ביטול הצורך ב-'אימות' / אישור' של המדינה בה האירוע התרחש לכך, שהאם אכן התרחש 'אירוע' בכלל. והזכות להחליט על פי 'מקורות אחרים', מחקר או עובדות אובייקטיביות אחרות.

ה. **סעיף 10 – אימות:** סעיף זה מוסיף תיקון למהירות הדיווח והתגובה מטעם המגדיר טווח של עד 24 שעות, ו'המלצות' בהתאם כיצד לפעול - מרגע 'החשד' לאירוע. ההמלצות יכולות לכלול גם 'שינוע כוחות עזר' מטעמים לתוך המדינה - כדי 'לסייע' בהתמודדות עם ה'אירוע' - וביצוע הערכות מצב שלהם במקום. **תוספת חדשה למסמך** נכנסה תחת מצב בו במידה ויש איום מפורש, קרי סירוב לקבל 'סיוע' מה-'ארגון' תוך 48 שעות - יביא ל-'שיתוף' כל המידע עם יתר מדינות בנוגע ל'חומרה והסיכון' של האירוע, ובמקביל יתבצע 'עידוד' של המדינה לקבל את ההצעה שלהם ל'שיתוף הפעולה'.

ו. **סעיף 11 - קבלת מידע מהארגון:** בסעיף זה מפרטים את הסמכות שלהם ליידיע את כלל החברות בארגון בכל סוגי המידע על מדינה מסוימת, במקרה של חשד או אירוע או כל מידע שלדעת הארגון חיוני לשתף (גם ללא מתן הסבר או הצדקה על כך). למעשה, מקבלי החלטות לגבי שיתוף כל המידע הרפואי / האזרחי / הלאומי / או אחר יועבר באופן ישיר וחופשי לכל העולם תחת סמכות התקנות באמנה החדשה, ללא כל יכולת של מדינה כזו או אחרת להתנגד או להציג הסתייגות מבוססת ראיות. נציין כי המידע שיועבר יכלול גם כל תנועת הנוסעים במדינה, כבודה, מכולות, סחורות, משלוחים חבילות ודואר' וכו' - המידע על כל אלו לא בשליטת המדינה יותר.

ז. **סעיף 12, "קביעה של מצב חירום רפואי בינלאומית":** ותוספת חדשה לשם הסעיף עצמו - "מצב חירום 'אזורי', ו-'אזהרה בריאותית ברמה בינונית". עיקר התיקון מצביע על כך כי "אם המזכיר הכללי 'מניח', בהתאם לתקנות אלו, שמצב חירום, בין אם כפוטנציאל או כאיום ממשי, מתרחש או קיים לפי הערכת הסיכון ע"י המזכיר בלבד יהיה

- בסמכותו להפעיל את תקנות החירום ללא כל מגבלה או אישור. יתרה מכך, ללא כל התייחסות לפגיעה אפשרית בזכויות אדם, אורח החיים או כל מהות אחרת של זכויות המדינות הדמוקרטיות באשר הן.
- ח. **סעיף 13 – תגובה:** סעיף זה מתאר את חובת שיתוף הפעולה של המדינה עם ה'המלצות' של הארגון תחת האמנה. סעיף זה מתאר שוב באופן ישיר כי אם תוך 48 שעות מדינה כלשהי רק שוקלת לרגע לא לציית הם כבר רשאים לשלוח לתוכה צוותים שלהם כדי "לסייע" בהיערכות למצב החירום הנדרש ואופן התגובה הנדרשת בהתאם.
- ט. **סעיף 15 - המלצות זמניות:** ההמלצות הזמניות 'עשויות' לכלול הפעלת 'צוותי מומחים' כדי לבדוק ולבחון בתוך המדינה את רשימת כלל ההיבטים שצוינו בסעיפים הקודמים, לרבות האם המדינה בעלת יכולות להפעיל את המערכות השונות הנדרשות לפי האמנה במצב חירום.
- י. **סעיף 18 - המלצות בנוגע לאנשים, כבודה, מכולות, מסועים, סחורות ומשלוחים:** במסגרת סעיף זה ישנם כמה היבטים משמעותיים אשר מדגישים את הנושא: 'התנועה החופשית' של עובדי רפואה בעולם במצבי 'חירום', ואת ה'תנועה החופשית' של 'צוות רפואי' בתוך שרשרת האספקה העולמית. סעיף זה באמנה מדגיש את הסטטוס המיוחד (הייחודי) לכל נושא הרפואה, תוך התייחסות שונה בהיררכיה לחופש תנועה של צוותים רפואיים (השייכים לארגון) וסחורות (מטעם הארגון) על פני אחרים, בכל מדינה ומדינה.
- יא. **סעיף 48 - הקשר והרכב:** סעיף זה המתייחס לאופן הרכבת 'ועדת החירום' בארגון אשר מקבלת אישור רשמי להיבחר ישירות ע"י מזכ"ל הארגון עצמו! מצב זה אינו תלוי בתנאים מוקדמים או ביסוס אחר להחלטה. ועדת החירום תיקבע ותופעל בהתאם להחלטתו הישירה של מזכ"ל הארגון.
- יב. **סעיף 49 – ההליך:** מתייחס לאופן ההתנהלות של 'ועדת החירום', וכולל בתוכו **סעיף חדש "פרק 4 – ציות"**, סעיף זה אינו מוגדר כתיקון או תוספת לקיים, והוא למעשה פרק ייחודי המתאר את הדרישה הישירה באמנה לציות של כל מדינה אחר החלטות 'ועדת הציות החדשה', ומתפקידה לוודא שכל הפקודות שלה, ושל הארגון, יבוצעו באופן מלא וללא כל התנגדות.
- כמו כן, כחלק מהצורך לציות מלא, הארגון יסייע באופן אקטיבי (במידת הצורך) "במעקב, בבקרה ובייעוץ למדינות המתקשות בקידום הציות להנחיות במדינה שלהם". יתרה מכך, כל מדינה תחויב בדיווח דו"ח שנתי אשר יפרט את מידת הציות או אי הציות להנחיות. לכל 'ועדת ציות' כזו תעמוד הזכות לדרוש כל סוג של מידע כדי להעריך את המצב בכל מדינה. "הועדה תיבחר פעם ב-4 שנים - ותיפגש 3 פעמים בשנה".
- יג. **סעיף 59 - כניסה לתוקף, תקופת להתנגדויות או סייגים:** תקנות האמנה כוללות התייחסות למדינות 6 חודשים להגיב או להתנגד לפני שכל התיקונים החדשים נכנסים לתוקף. ייתכן כי היבט זה אינו בהכרח רשמי אלא הוא רק מראית עין. עם זאת, ניכר כי בהתאם למהות הסעיפים הקודמים מדינות שלא יענו ויעמדו בדרישות יאלצו לספוג את ההשלכות של ועדת הציות, תוך עמידה במערכת לחצים בינלאומית קשה ותקנות חמורות המוגדרות ישירות תחת 'מצב החירום' בינלאומי.
- יד. בהתחשב בידע שכבר ברשותנו על התוכניות שלהם לעתיד, ועל הקשר ההדוק בין כל השדות בהם הם פועלים נגדנו - בריאות, מזון וחקלאות, אקלים, מטבע, שרשרת אספקה עולמית וכו', אנו מצביעים על חששות רבים כי ללא חילופי שלטון משמעותיים שיבלמו את החדירה העמוקה שלהם לכל פרט בחיינו ושליטה ישירה עליו, כינונה של ה'ממשלה העולמית הפרטית' הזו תמשיך להתקדם ללא הפרעה משמעותית, על כל השפעותיה המסוכנות על האנושות ככללה וישראל לפרט.